

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А.С.Макаренка
НН інститут культури і мистецтв

Кафедра образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор НН Інституту культури і мистецтв
проф. О. А. Устименко-Косоріч

« 30 » серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ МОДЕРНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

галузь знань	<u>03 Гуманітарні науки</u>
спеціальність	<u>034 Культурологія</u>
освітня програма	<u>Культурологія</u>
мова навчання	<u>українська</u>

Погоджено науково-методичною
комісією ННІ культури і мистецтв
« 30 » серпня 2022 р.

Голова Руденко О. Ф.

Розробник: Л. І. Єлик, к. іст.н., доцент кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології

Протокол № 12 від «21» червня 2022 року.

Завідувач кафедри образотворчого мистецтва, музикознавства та культурології д., мист., проф. О. К. Зав'ялова

Схвалено науково-методичною комісією інституту

Протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії інституту О.Ф. Руденко

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –6	бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
3-й		2-й	
Семестр			
5-й		-й	
Лекції			
28 год.		4 год.	
Практичні, семінарські			
40 год.		4год.	
Лабораторні			
год.		год.	
Самостійна робота			
110 год.		год.	
Консультації:			
2 год.		2 год.	
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин - 180			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Курс «Історія модерної української культури», розроблений для спеціальності 034 Культурологія, є складовою підготовки студентів ОР Бакалавр НН інституту культури і мистецтв.

Мета курсу сформувані у студентів поняття про особливості розвитку української культури модерної доби, надати характеристику історико-культурних змін визначеної епохи, показати взаємозв'язок між національно-культурним відродженням української нації і культурними досягненнями.

Завдання курсу: надати поглиблену теоретико-методологічну базу та висвітлити тенденції розвитку сучасної української культури; розширити уявлення про загальний характер еволюції української культури та провідні теоретико-методологічні засади; поглибити знання, вміння та навички для подальшої науково-дослідницької праці в сфері культурології; сформувані практичну систему необхідну для наукової діяльності молодих культурологів у професійній сфері.

Навчальна дисципліна спрямована на розвиток *інтегральної компетенції*: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі й практичні проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів культурології, а також характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких *загальних компетентностей* як: **ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК 3.** Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК 11.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Курс «Історія модерної української культури» формує такі *фахові компетентності* як: **ФК 2.** Здатність визначати ступінь цінності та унікальності об'єктів культури в українському та міжнародному контекстах **ФК 3.** Здатність критично аналізувати культурні явища та процеси з використанням загальнонаукових та спеціальних наукових методів. **ФК 4.** Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).

ФК 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства. **ФК 9.** Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами до вивчення курсу є опанування наступними дисциплінами: «Культурологія», «Історія та культура України», «Історія та культура української діаспори».

3. Результати навчання за дисципліною

Зміст курсу забезпечує: вивчення, узагальнення та реалізації в практичній діяльності вітчизняного і зарубіжного досвіду; аналіз і творче переосмислення провідних культурологічних концепцій та систем; розширення знань про сучасні культурологічні течії, їх специфіку та історичну ретроспекцію, а також про інтерпретологію в сучасному мистецтвознавстві.

<p>Знання: мистецьких аспектів та соціокультурних закономірностей розвитку культури.</p> <p>Уміння: критично мислити, застосовувати культурологічні знання для аналізу культурного простору та визначення векторів його подальшого розвитку.</p>	ПРН-1	Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.
<p>Знання: змісту та взаємозв'язків культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.</p> <p>Уміння: збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо змісту та тенденцій розвитку культури.</p>	ПРН-2	Аналізувати, коментувати, узагальнювати, наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.
<p>Знання: володіти навичками роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями та електронними ресурсами.</p> <p>Уміння: Здатність застосовувати наукометричні бази даних та спеціалізоване програмне забезпечення у проектно-дослідницькій професійній діяльності.</p>	ПРН-6	Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.

<p>Знання: змісту та тенденцій розвитку культури, основних чинників культурної динаміки.</p> <p>Комунікація: викладати власні думки, здійснювати їх аргументацію.</p>	ПРН-7	Розуміти чинники культурної динаміки, принципи періодизації культурних процесів, їх специфічні риси та характеристики.
<p>Знання: володіння навичками обробки й аналізу науково-теоретичної та інформації з різних джерел для узагальнення результатів.</p> <p>Уміння: Здатність залучати культурологічні концепції щодо інтерпретації сучасних художньо-мистецьких явищ і процесів у національному та світовому контекстах.</p>	ПРН-8	Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.
<p>Уміння: обґрунтовувати, розробляти та реалізовувати наукові проекти та заходи.</p> <p>Комунікація: взаємодія з учасниками та організаторами культурних проєктів з дотриманням законодавства та у відповідності до визначеної мети.</p>	ПРН-9	Аналізувати ефективність культурних політик, технологій реалізації культурних ідей у контексті конкретних параметрів їх впровадження.
<p>Уміння: здатність аналізувати та оцінювати художню, духовну й матеріальну цінність культурного об'єкта (в різних хронологічних межах, географічних ареалах, певному соціокультурному просторі).</p> <p>Комунікація: Здатність ініціювати, розробляти, реалізовувати інноваційні культурологічні проєкти, проявляти лідерські якості під час їх реалізації.</p>	ПРН-10	Розпізнавати та класифікувати різні типи культурних продуктів, визначати їх якісні характеристики на основі комплексного аналізу.
<p>Уміння: здатність до пошуку, обробки й аналізу наукової теоретичної та фахової емпіричної інформації з різних джерел для узагальнення результатів.</p> <p>Комунікації: здатність до планування та організації різних заходів та форумів культурного спрямування.</p>	ПРН-13	Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

<p>Уміння: створювати простір продуктивного співробітництва у культурних установах та творчих об'єднаннях; формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних питань.</p> <p>Комунікація: діалогічність спілкування, наявність аргументованої громадянської та професійної позиції щодо актуальних суспільних питань.</p>	<p>ПРН-16</p>	<p>Визначати, формулювати та аргументувати власну громадянську та професійну позицію щодо актуальних суспільних питань.</p>
<p>Знання: принципів наукової і дослідницької діяльності</p> <p>Уміння: вивчати і аналізувати джерела, наукову літературу</p>	<p>ПРН-17</p>	<p>Знати та розуміти основні принципи наукової, дослідницької та прикладної діяльності, які базуються на глибокому вивченні взаємозв'язків культурології, психології, історії культури, зв'язків з громадськістю спираючись на економічні та технологічні можливості.</p>

Критерії оцінювання результатів навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
<p>A 90 – 100 Відмінно</p>	<p>Студент володіє теоретичними знаннями з курсу, досконало знає практичний матеріал (вільно ним оперує, грамотно застосовує); вміє використовувати набуті знання та вміння у практичній діяльності; викладає теоретичний матеріал логічно, послідовно й переконливо; грамотно оперує понятійно-термінологічним апаратом.</p>
<p>B 82 – 89 Добре</p>	<p>Студент виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, має здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Швидко опрацьовує та засвоює матеріал, оперує понятійно-термінологічним апаратом. Але разом із тим допускає неточності, робить незначні помилки.</p>
<p>C 74 – 81 Добре</p>	<p>Студент виявляє повні знання із дисципліни, має здатність до самостійного оновлення знань. Демонструє певні навички та уміння під час практичних занять, але професійно-культурологічний комплекс виявляється обмежено (допускає певні помилки та неточності тощо).</p>
<p>D 64 – 73 Задовільно</p>	<p>Студент виявляє знання основного матеріалу, має обізнаність з культурологічної літератури, намагається аналізувати мистецькі твори і концепції, робити висновки, але при цьому допускає грубі помилки і не може переконливо викласти матеріал щодо заданої теми.</p>

Е 60 – 63 Задовільно	Студент виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, задовільному для подальшої фахової діяльності. Практична підготовка загалом відповідає вимогам, студент демонструє певні навички, але форма виступу нестабільна, є помітні погрішності методологічного характеру.
F 35 – 59 Не задовільно	Студент емоційно скутий, не впевнений у своїх відповідях. Не розуміє основної сутності завдання, не може зробити висновки й узагальнення. Виступ невиразний та непереконливий.
FX 1 – 34 Не задовільно	Недбалість студента щодо власної підготовки. Не має впевнених знань з курсу. Не демонструє належної форми публічного виступу та необхідних практичних навичок.

Розподіл балів

Поточний контроль							Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2					
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4		100
Поточний контроль								
5	5	10	5	10	10	5	50	
Контроль самостійної роботи							25	
Екзамен							25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	
60 - 63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобом діагностики результатів навчання є екзамен, написання рефератів, есе, публічні захисти творчих робіт і презентацій.

6. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Українська культура епохи класичного модерну (XIX - початок XX ст.)

РОЗДІЛ 2. Українська культура епохи пізнього модерну (початок XX ст. – 80 роки XXст.)

7.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Українська культура епохи класичного модерну (XIX - початок XX ст.)

Тема 1.1. Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології. Характеристика модерної епохи у філософії та історії. Хронологія модерну. Характерні особливості модерної епохи. Сучасні дослідження епохи модерну в історії, філософії та культурології.

Тема 1.2. Українська культура XIX століття. Загальні тенденції розвитку української культури. Освіта і наука в духовному житті України XIX ст. Українське національно-культурне відродження. Репресії царизму проти української культури. Продовження традицій українського меценатства. Розвиток українського мистецтва у XIX - на початку XX ст.

Тема 1.3. Розвиток української культури в перше десятиліття XX ст. Особливості соціально-економічного життя українських земель на початку XX ст. Розвиток матеріальної культури. Тенденції у розвитку освіти. Українська література та мистецтво. Розвиток науки.

РОЗДІЛ 2. Українська культура епохи пізнього модерну (початок XX ст. – 80 роки XXст.)

Тема 2.1. Українська культура доби Першої світової війни, Української революції (1914-1921 рр). Основні тенденції у розвитку культури. Культурні процеси в Україні в роки Першої світової війни. Розвиток освіти та науки. Новітні тенденції, національна самобутність у театральному, образотворчому мистецтві та літературі у часи Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР.

Тема 2.2. Українська культура у міжвоєнний період. Соціально – історичні умови становлення і розвитку української культури. Особливості національно-культурного будівництва в 1920-ті рр. Стан культури в Україні у 1930-ті рр.

Тема 2.3. Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). Процес радянзації і розвиток культури західноукраїнських земель. Початок війни. Мобілізація духовних сил народу. Наука і освіта України у часи війни. Література і мистецтво.

Тема 2.4. Українська культура у 40-80 рр. XX ст. Культурне життя України в другій половині 1940-х – на початку 1950-х рр. Українська

культура за доби хрущовської «відлиги». Особливості культурного розвитку України в 1970-1980-х рр.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Ус	ьо	у тому числі			Самост. робота
		Лекції	Практ.	Лабор.	Конс.	Самост.р			Лекції	Практ.	Лабор.	
РОЗДІЛ 1. Українська культура епохи класичного модерну (XIX – поч. XX ст.)												
Тема 1.1. Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології.	19	2	2			15						
Тема 1.2. Українська культура XIX століття.	29	4	10			15	26	2			24	
Тема 1.3. Розвиток української культури в перше десятиліття XX ст.	24	4	2		2	16	28		2		24	
РОЗДІЛ 2. Українська культура епохи пізнього модерну (початок XX ст. – 80 роки XXст.)												
Тема 2.1. Українська культура доби Першої світової війни, Української революції (1914-1921 рр).	24	4	4			16	26	2			24	
Тема 2.2. Українська культура у міжвоєнний період.	24	4	4			16	30		2		28	
Тема 2.3. Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	28	4	8			16						
Тема 2.4. Українська культура у 40-80 рр. XX ст.	16	6	10			16						
Усього годин	180	28	40	2		110	110	4	4	2	100	

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології.	2	
2	Українська культура XIX століття.	4	
3	Розвиток української культури в перше десятиліття XX ст.	4	2
4	Українська культура доби Першої світової війни, Української	4	

	революції (1914-1921 рр).		
5	Українська культура у міжвоєнний період.	4	2
6	Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	4	
7	Українська культура у 40-80 рр. ХХ ст.	6	
	Разом	28	4

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології.	2	
2	Українська культура ХІХ століття.	10	
3	Розвиток української культури в перше десятиліття ХХ ст.	2	2
4	Українська культура доби Першої світової війни, Української революції (1914-1921 рр).	4	
5	Українська культура у міжвоєнний період.	4	2
6	Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	8	
7	Українська культура у 40-80 рр. ХХ ст.	10	
	Разом	40	4

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Вступ до дисципліни. Питання термінології та хронології.	15	
2	Українська культура ХІХ століття.	15	
3	Розвиток української культури в перше десятиліття ХХ ст.	16	
4	Українська культура доби Першої світової війни, Української революції (1914-1921 рр).	16	
5	Українська культура у міжвоєнний період.	16	
6	Українська культура в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.).	16	
7	Українська культура у 40-80 рр. ХХ ст.	16	
	Разом	110	

8. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Богуцький Ю.П., Андрущенко В.П. та ін. Українська культура у європейському контексті. – К.: Знання, 2007. – 679 с.
2. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. 2-ге вид. // За ред. А. Яртіся та В. Мельника. – Львів: Світоч, 2005. – 568 с.

Додаткові:

1. Зінько О. В. Нариси української культури : навч. посіб. / О. В. Зінько, Ю. А. Зінько. – Вінниця, ТОВ «Нілан-ЛТД», 2012.
2. Історія української архітектури / [ред. В. І. Тимофієнко]. – К. : Техніка, 2003.
3. Історія української культури [Текст] : курс лекцій / О. В. Ліхолат, П. А. Дігтяр, С. Ю. Боєва та ін. / [під заг. ред. д-ра іст. наук С. О. Костилюєвої]. – К. : НТУУ «КПІ», 2010.
4. Історія української музики: в 6 т. / АН УРСР. Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнографії ім. М. Т. Рильського. – Т. 4. : 1917 – 1941 / [ред. колегія Л. Пархоменко, О. Литвинова, Б. Фільц]. – К. : Наукова думка, 1992.
5. Історія української та зарубіжної культури : навч. посіб. / С. М. Клапчук, Б. І. Білик, Ю. А. Горбань та ін. / [за ред. С. М. Клапчука]. – [6-те вид., випр. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2007.
6. Костина А. Массовая культура как феномен постиндустриального общества / Костина А. – М., 2006.
7. Культурологія : українська та зарубіжна культура : навч. посіб. / М. М. Закович, І. А. Зязюн, О. М. Семашко та ін. / [за ред. М. М. Заковича]. – [3-тє вид., стер.]. – К. : Знання, 2007.
8. Культурологія / Т. Б. Гриценко, С. П. Гриценко, С. П. Кондратюк та ін. / [за ред. Т. Б. Гриценко]. – [2-ге вид.]. – К. : Центр учбової літератури, 2009.
9. Меднікова Г. С. Українська і зарубіжна культура ХХ століття : навч. посіб. / Меднікова. Г. С. – К. : Т-во «Знання», 2002.
10. Українська культура в європейському контексті / Ю. П. Богуцький, В. П. Андрущенко, Ж. О. Безвершук, Л. М. Новохатько / [за ред. Ю. П. Богуцького]. – К. : Знання, 2007.
11. Художня культура України : [навч. посіб.] / Л. М. Масол, С. А. Ничкало, Г. І. Веселовська, О. І. Оніщенко; [за заг. ред. Л. М. Масол]. – К. : Вища школа, 2006.
12. Шейко В. М. Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.): монографія / В. М. Шейко, Ю. П. Богуцький. – К. : Генеза, 2005.

**9.Інструменти, обладнання та програмне забезпечення,
використання яких передбачає навчальна дисципліна**

(за потребою)

Засоби ІКТ, презентації.

10. Інформаційні ресурси

https://pidru4niki.com/15021119/istoriya/ukrayinska_kultura_dobi_moder_nizatsiyi